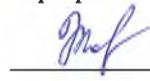

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з освітньої діяльності

Оксана КОЛЯДА

«26» серпня 2025 р.

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

Повна назва дисципліни (державною мовою)	Методологія наукових досліджень та інтелектуальна власність
Спеціальність	С1 Економіка та міжнародні економічні відносини
Освітня програма	Економіка
Рівень освіти	третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти;
Статус навчальної дисципліни	обов'язкова
Курс і семестр вивчення	1 курс 2 семестр
Кількість кредитів ЄКТС	3
Розподіл за видами занять та годинами навчання	Лекції – 16 год
	Практичні / семінарські – 14 год
	Самостійна робота – 60 год
Вид індивідуального завдання	реферат або мультимедійна презентація
Форма підсумкового контролю	Іспит
Матеріали до курсу розміщено на сайті Інтернет-підтримки освітнього процесу	https://vo.uu.edu.ua/
Кафедра/циклова комісія	Кафедра міжнародних відносин та політичного консалтингу
Викладач	Новаченко Тетяна Василівна, доктор наук з державного управління, професор
Контактна інформація викладача для консультацій	Електронна пошта: tatnov9@yahoo.com Вайбер: 067-442-54-66
Анотація навчальної дисципліни:	
Мета орієнтована на формування компетентностей	ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 2. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел ЗК 4. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК 5. Здатність розв'язувати комплексні проблеми економіки на основі системного наукового світогляду та загального культурного світогляду з дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності СК 1. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання в економіці та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з економіки та суміжних галузей СК 3. Здатність використовувати сучасні методології, методи та інструменти емпіричних і теоретичних

	<p>досліджень у сфері економіки, методи комп'ютерного моделювання, сучасні цифрові технології, бази даних та інші електронні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та науково-педагогічній діяльності</p> <p>СК 5. Здатність виявляти, поглиблено аналізувати та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері економіки з урахуванням економічних ризиків та можливих соціально-економічних наслідків, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень, у тому числі з питань європейської та євроатлантичної інтеграції</p> <p>СК 7. Здатність ініціювати, розробляти і реалізовувати комплексні наукові проекти в економіці та дотичні до неї міждисциплінарні підходи, проявляти лідерство та відповідальність при їх реалізації; комерціалізувати результати наукових досліджень та забезпечувати дотримання прав інтелектуальної власності</p>
<p>Очікувані результати навчання</p>	<p>РН 1. Мати передові концептуальні та методологічні знання з економіки, управління соціально-економічними системами і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення фундаментальних і прикладних досліджень на рівні світових досягнень із відповідного напрямку</p> <p>РН 2. Глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також методологію наукових досліджень, створювати нові знання у сфері економіки з метою досягнення економічного та соціального розвитку в умовах глобалізації</p> <p>РН 3. Розробляти та досліджувати фундаментальні та прикладні моделі соціально-економічних процесів і систем, ефективно використовувати їх для отримання нових знань та/або створення інноваційних продуктів в економіці та дотичних міждисциплінарних напрямках</p> <p>РН 4. Застосовувати сучасні інструменти і технології пошуку, оброблення та аналізу інформації, зокрема, статистичні методи аналізу великих масивів даних та/або складної структури, спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи.</p> <p>РН 5. Пропонувати нові рішення, розробляти наукові проекти, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі і фундаментальні та прикладні проблеми економічної науки з урахуванням соціальних, економічних, екологічних та правових аспектів; забезпечувати комерціалізацію результатів наукових досліджень та дотримання прав інтелектуальної власності</p> <p>РН 8. Планувати і виконувати емпіричні та/або теоретичні дослідження у сфері економіки та з дотичних міждисциплінарних напрямів, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.</p>

Перелік тем

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні й практичні засади наукових досліджень як об'єктів інтелектуальної власності

Тема 1. Наука як система знань та наукова діяльність.

Наука як особливий вид духовного виробництва, пізнавальної діяльності вчених. Еволюція науки: історична ретроспектива. Наука як система знань. Структурні елементи процесу пізнання. Епохальні й соціальні зміни та їхня роль у розвитку науки. Роль науки в постмодерному суспільстві. Суб'єкти та об'єкти пізнання. Відмінності наукового та буденного пізнання. Рівні пізнання: почуттєвий і раціональний, емпіричний і теоретичний. Наука як суспільно значима сфера людської діяльності. Форми наукового знання. Наукове дослідження як форма здійснення і розвитку науки. Види наукових досліджень (фундаментальні та прикладні).

Тема 2. Методологія наукового пізнання та його особливості в економічних дослідженнях.

Методологія як системна структура. Наукове пізнання як процес творчої діяльності, спрямований на отримання, систематизацію та пояснення нового знання про дійсність. Види й етапи наукових досліджень. Особливості економічних досліджень. Методологія як теорія та сукупність методів дослідження. Методи наукового дослідження. Поняття техніки, методики, процедури дослідження. Види й етапи наукових досліджень. Принципи організації та проведення наукового дослідження.

Тема 3. Теоретичні та емпіричні методи наукового дослідження. Традиційні та інноваційні підходи в економічних дослідженнях.

Індукція. Дедукція. Аналіз. Синтез. Абстрагування. Конкретизація. Моделювання. Порівняння. Класифікація. Теза як твердження, істинність або хибність якого доводять. Доказ як логічний процес, який дає змогу встановити істинність твердження або судження. Емпіричні методи наукового дослідження: Інтерв'ю. Анкетування. Рейтинг. Самооцінка. Спостереження. Експеримент. Експертна оцінка. Аналіз результатів. Характеристика традиційних наукових підходів: системного, діалектичного, міждисциплінарного, історичного, феноменологічного тощо. Характеристика та аргументація доцільності застосування інноваційних підходів наукових досліджень – аксіологічного, компаративістського, синергетичного.

Тема 4. Робота з науковою інформацією.

Інформаційний підхід у методології пізнання. Поняття «наукова інформація». Наукова інформація та її джерела. Види та вимоги до наукових видань: дисертації, препринт, збірник наукових праць, матеріали наукової конференції, тези доповідей наукової конференції, науково-популярне видання. Особливості збирання, обробки та інтерпретації інформації. Збір, узагальнення й аналіз педагогічної практики. Наукометричні бази даних, їх різновиди та особливості.

Вимоги до оформлення списку використаної літератури. Стандарт 2015 р. Етапи оформлення посилань/зносок і написання переліку джерел.

Тема 5. Поняття про наукове моделювання.

Сутність поняття «наукове моделювання». Модель як спрощений аналог реального об'єкта, що дозволяє вивчати його властивості. Основні етапи наукового моделювання. Побудова моделі як шлях отримання інформації щодо досліджуваного об'єкта, явища чи процесу. Визначення мети дослідження та об'єкта, що моделюється. Перевірка результатів та внесення змін до моделі за необхідності. Застосування отриманих висновків на практиці.

Тема 6. Види та специфіка наукових робіт як об'єктів інтелектуальної власності

Види та вимоги до наукових видань. Наукові статі, монографії, дисертації, звіти як специфічні об'єкти інтелектуальної власності. Поняття інтелектуальної власності. Становлення системи правової охорони інтелектуальної власності. Система законодавства та державно-правової охорони інтелектуальної власності. Право

інтелектуальної власності: об'єкти авторського права і суміжних прав. Захист прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Тема 7. Міжнародна система охорони інтелектуальної власності

Загальні положення та особливості становлення міжнародної системи охорони інтелектуальної власності. Міжнародні договори, конвенції то угоди у сфері інтелектуальної власності. Регіональні міжнародні організації з питань охорони інтелектуальної власності. Патентування винаходів і корисних моделей в іноземних державах.

Тема 8. Особливості підготовки, оформлення та захисту дисертаційної роботи доктора філософії в галузі економіки.

Дисертація доктора філософії як вид наукового дослідження. Етапи виконання дисертаційної роботи: вибір теми; вивчення нормативних актів і спеціальної літератури; складання плану дисертаційної роботи; вивчення практики; написання першого варіанта роботи; представлення роботи науковому керівнику і консультація з ним; усунення недоліків, редагування і представлення на кафедрі остаточного варіанта роботи; підготовка доповіді і захист роботи. Основні вимоги до написання та оформлення. Порядок подання дисертаційної роботи на кафедру та до її захисту.

8.3. Рекомендована література

Основна

1. Дзьобань О.П. Методологія, організація та технологія наукових досліджень : навч. посіб. для аспірантів. Київ; Одеса : Фенікс, 2025. 284 с.
2. Євтушенко М., Хижняк М. Методологія та організація наукових досліджень. Київ, 2021. 350 с.
3. Кизим М. О., Дороніна М. С., Хаустова В. Є., Методологія і технологія наукових досліджень. Економічні науки (у схемах, визначеннях, прикладах) : навч. посіб. Харків : ФОП Лібуркіна Л. М., 2022. 56 с.
4. Мальська М., Пандяк І. Організація наукових досліджень: навчально-методичні матеріали. Київ, 2021. 136 с.
5. Новаченко Т.В. Методологія наукових досліджень. Методичні рекомендації до практичних занять: практикум освітньо-наукової програми третього рівня акредитації (PhD). Київ : Університет «Україна», 2025. 28 с.
6. Сидоренко В. Методологія і методи наукових досліджень: навчально-методичний посібник. Вікторія Сидоренко. Біла Церква: БІНПО, 2024. 150 с.
7. Староста В.І. Методологія наукових досліджень: навчально-методичний посібник для самостійної роботи здобувачів освіти. Ужгород : ДВНЗ «УжНУ», 2021. 64 с.

Допоміжна

1. Азарова А.О. Міронова Ю. В. Методологія і організація наукових досліджень : конспект лекцій. Вінниця : ВНТУ, 2022. 60 с.
2. Бургин М.С. Вступ до сучасної методології науки. К. : Знання, 2021. 113 с.
3. Єріна А.М., Захожай В.Б. Методологія наукових досліджень : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2020. 212 с.
4. Корягін М.В., Чік М.Ю. Основи наукових досліджень : навчальний посібник. 2-ге вид. К. : Алерта, 2020. 492 с.
5. Радіонова І., Румик І. Методологія наукових досліджень в економіці: традиційний та оновлений підходи. Вчені записки Університету «КРОК» No1(73), 2024. С. 11-18. URL: <https://snku.krok.edu.ua/index.php/vcheni-zapiski-universitetu-krok/article/view/674/688>
6. Чирва Г.М., Гаман П.І., Мігус І.П., Гаман Н.О., Коваль Я.С. Методологія наукових досліджень : навч. посібник. Умань, 2020. 158 с.
7. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності. К. : Знання-Прес, 2020. 186 с.
8. Koval Y. Application of Modern Information Systems and Technologies in Scientific Activity. *Pedagogy and Education Management Review*. 2022. Issue 5(7). P. 5-11. DOI:

10.36690/2733-2039-2022-5-11.

Рекомендовані курси для поглибленого вивчення дисципліни (неформальна освіта):

Система оцінювання результатів навчання:

Результати навчальної діяльності здобувачів освіти оцінюються за 100-бальною шкалою в кожному семестрі окремо. За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS. Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру. Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки здобувачам освіти, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів. Загальні критерії оцінювання успішності здобувачів освіти, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче. Кожний модуль включає бали за поточну роботу здобувача освіти на семінарських, практичних, лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань. Реферативні дослідження та есе, які виконує здобувач освіти за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях. Модульний контроль знань здобувачів освіти здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Накопичування рейтингових балів із навчальної дисципліни:

**РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ОСВІТИ
НА ЕКЗАМЕНІ**

Поточне тестування та самостійна робота								Підсумковий тест (залік)	Сума
Змістовий модуль									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	не більше 40	не більше 100
5	5	5	5	5	5	5	5		

T1, T2 ... T8 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання результатів навчання:

Оцінка за 100- бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		екзамен	Залік		
90 – 100	Відмінно	5	Зараховано	A	Відмінно
82 – 89	Добре	4		B	добре (дуже добре)
75 – 81	Добре	4		C	добре
64 – 74	Задовільно	3		D	задовільно
60 – 63	Задовільно	3		E	задовільно (достатньо)
35 – 59	незадовільно	2	не зараховано	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	незадовільно	2		F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу:

Політика дотримання академічної доброчесності

Викладання навчальної дисципліни ґрунтується на засадах академічної доброчесності. Порушеннями академічної доброчесності вважаються: академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація, списування. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми, відрахування.

Комунікаційна політика

Здобувачі освіти повинні мати активовану пошту. Обов'язком здобувача освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки та відвідування, перегляд інформації у Viber-групі, у розділі сповіщень на платформі Moodle. Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача освіти є робота з дистанційним курсом «МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ». Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту кафедри.

Політика щодо пропусків занять

Здобувачі освіти мають відвідувати лекційні та практичні (семінарські) заняття. Відсутність на занятті може бути виправдана поважною причиною. Поважними причинами відсутності вважаються: хвороба, участь у Всеукраїнській студентській олімпіаді, Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт чи будь-якому іншому заході, який можна віднести до заходів, що сприяють розвитку здобувачів освіти і поліпшенню іміджу університету (інституту/коледжу). При дистанційній чи змішаній формах організації освітнього процесу відвідуваність занять стає тотожною відвідуваності та активності здобувача освіти (виконанню завдань).

Політика щодо виконання навчальних завдань пізніше встановленого терміну

Здобувачі освіти мають виконувати всі навчальні завдання у встановлені терміни. Здобувач освіти, який не виконав ту чи іншу кількість навчальних завдань вчасно й хоче надолужити прогаяне, може звернутися по допомогу до викладача.

Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач освіти не згоден із оцінюванням його знань, він може оскаржити виставлену викладачем оцінку в установленому порядку.

Бонуси

Здобувачі освіти, які регулярно відвідували лекції (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та мають написаний конспект лекцій, отримують додатково 2 бали до результатів оцінювання / до підсумкової оцінки.

Силабус відповідає змісту ОНП «ЕКОНОМІКА», а саме: відповідність назві дисципліни, кількості кредитів, формі підсумкового контролю, набору компетентностей і результатів навчання спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини.

Силабус затверджено на засіданні кафедри міжнародних відносин та політичного консалтингу, протокол від «26» серпня 2025 р. № 1.

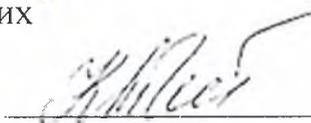
ПОГОДЖЕНО:

Директор Інституту права
та суспільних відносин

Тетяна ФЕДОРЕНКО

Завідувач кафедри міжнародних
відносин та політичного
консалтингу

Тетяна КАДЛУБОВИЧ